

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет історії, політології та національної безпеки
Кафедра музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної
діяльності

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРАКТИКИ ЗБЕРЕЖЕННЯ
КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ
підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Луцьк – 2026

Силабус освітнього компонента «Європейські практики збереження культурної спадщини»
підготовки бакалаврського освітнього рівня

Розробник: Гаврилюк С. В., професор, завідувач кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності, доктор історичних наук, професор.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми: (Надольська В. В.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності

протокол № 8 від 21 січня 2026 р.

Завідувач кафедри

(Гаврилюк С. В.)

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 150/5	Спеціальність 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство	Рік навчання: 3-й Семестр: 6-й
ІНДЗ: є	Освітньо-професійна програма «Музейний менеджмент, культурний туризм»	Лекції: 10 год.
		Практичні (семінарські): 20 год.
	Освітній рівень бакалаврський	Самостійна робота: 110 год.
		Консультації: 10 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання	українська	Навчальний план 2024 р. зі змінами 2025 р.

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

ІІІ: Гаврилюк Світлана Віталіївна.

Науковий ступінь: доктор історичних наук.

Вчене звання: професор.

Посада: професор, завідувач кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності.

Контактна інформація: e-mail: romir1991@ukr.net ; тел. +38 (050) 438 73 04.

Дні занять: див. електронний розклад <https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi>

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. **Анотація курсу.** Силабус освітнього компонента «Європейські практики збереження культурної спадщини» складено з урахуванням можливості формування

індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти бакалаврського рівня. Він спрямований на вивчення здобувачами вищої освіти правових засад збереження культурної спадщини у країнах Європейського Союзу та практичних заходів із ревіталізації, реставрації, музеєфікації пам'яток, їх цифровізації, а також особливостей управління процесом збереження культурної спадщини. Вивчення курсу дозволить студентам усвідомити проблеми й труднощі при вирішенні питань охорони культурної спадщини, особливо в умовах воєн та природних катастроф, що, безперечно, актуально для України в період повномасштабного російського вторгнення.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Мета освітнього компонента – сформувати у здобувачів освіти комплексне розуміння того, як країни – члени Європейського Союзу – перетворили культурну спадщину на потужний ресурс сталого розвитку економіки, туризму та соціальної згуртованості, щоб впроваджувати європейський досвід збереження культурної спадщини в Україні.

Основні завдання вивчення ОК «Європейські практики збереження культурної спадщини» – ознайомитися з міжнародним законодавством, яке регулює процес збереження культурної спадщини у країнах Європейського Союзу; зрозуміти еволюцію концепції «спадщини»: від охорони окремих шедеврів до збереження культурних ландшафтів та матеріальних і нематеріальних цінностей; навчитися використовувати спадщину у процесі брендингу територій (як зробити культурний об'єкт драйвером локального туризму та економіки); вивчити практики інклюзивності та партисипації; засвоїти стратегії захисту спадщини під час воєн і надзвичайних ситуацій; розібратись у механізмах фінансування пам'яткоохоронної діяльності у країнах Європейського Союзу (як працюють європейські гранти, державно-приватне партнерство та податкові пільги для власників пам'яток); вивчити досвід оцифрування об'єктів культурної спадщини.

3. Soft skills. Вивчення освітнього компонента дозволить здобувачам освіти розвинути повагу до культурного різноманіття країн Європи, підвищити власнв культурний інтелект і толерантність (здатність розуміти історичний та культурний контекст, що стоїть за пам'ятками, і ставитися до них з належною повагою); посилити комунікативні навички (письмової комунікації, публічних виступів), критичне мислення, міжкультурну компетентність (розуміння того, як культурні, історичні та політичні чинники впливають на формування пам'яткознавчих практик у країнах Європи); топ-менеджмент та організаційні навички, цифрову грамотність, навички дослідницької роботи (самостійно шукати інформацію, систематизувати її та проводити міні-дослідження з обраної теми); сформувати організаційні навички; аналітичні здібності; уміння працювати в команді; самостійність та відповідальність.

4. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ. (семін.)	Сам. роб.	Консул. тації	Форма контролю/бали
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Теоретичні та правові аспекти збереження культурної спадщини в країнах Європейського Союзу						
Тема 1. Предмет, мета і завдання вивчення ОК. Історіографія. Джерела.	7	2		5		ДС
Тема 2. Культурна спадщина як європейська цінність.	8	2		6		ДС
Тема 3. Роль міжнародних організацій у визначенні стратегії і шляхів збереження культурної спадщини Європи.	9	2		7		ДС
Тема 4. Міжнародні документи, що регулюють збереження нерухомої культурної спадщини.	10		2	7	1	ДС, УО, Р, ІРС, ІНДЗ / 6
Тема 5. Особливості управління збереженням культурної спадщини у країнах Європейського Союзу.	10		2	7	1	ДС, УО, Р, ІРС, ІНДЗ / 6
Тема 6. Теоретичні, технологічні та естетичні аспекти перепрофілювання старих будівель.	10		2	7	1	ДС, УО, Р, ІРС, ІНДЗ / 6
Тема 7. Фундаментальні принципи консервації, реставрації, ревіталізації та музеєфікації пам'яток.	10		2	7	1	ДС, УО, Р, ІРС, ІНДЗ / 6
Тема 8. Культурний ландшафт та історичне міське середовище: як охороняти пам'ятки архітектури та місця історичних подій, а не окремі будинки.	10		2	7	1	ДС, УО, Р, ІРС / 6
Тема 9. Етика роботи з «травматичною спадщиною»: як Європа працює з пам'ятками тоталітарних режимів та місцями історичної пам'яті. Проблеми консервації та музеєфікації символів тоталітаризму.	10		2	7	1	ДС, УО, Р, ІРС / 6
Разом за змістовим модулем 1	84	6	12	60	6	36 балів
Змістовий модуль 2. Практики ревіталізації, музеєфікації та управління культурною спадщиною						
Тема 10. Практики збереження	11	2		8	1	ДС

об'єктів культурної спадщини на польсько-німецькому прикордонні. Спільна робота над збереженням парку Мускау. Порівняння німецьких та польських методик 3D-сканування пам'яток.						
Тема 11. Індустріальна спадщина як драйвер регіонального розвитку. Кейс-стаді: Парк Дуйсбург-Норд (Німеччина) та промисловий Лодзь (Польща).	11	2		8	1	ДС
Тема 12. Грантові програми ЄС, державно-приватне партнерство та культурний туризм. Співпраця з бізнесом. Муніципальні програми підтримки власників пам'яток.	11		2	9		ДС, УО, Р, ІРС / 6
Тема 13. Досвід реставрації та музеєфікації дерев'яних костелів у Польщі, сакральної спадщини в інших країнах Європейського Союзу.	11		2	8	1	ДС, УО, Р, ІРС / 6
Тема 14. Урбаністичні стратегії та джентрифікація: як реставрація змінює соціальний склад районів і як уникнути конфліктів.	11		2	8	1	ДС, УО, Р, ІРС / 6
Тема 15. Захист і збереження культурної спадщини в умовах воєн та природних катастроф: європейський досвід моніторингу руйнувань та стратегії поствоєнної відбудови. Цифровізація культурної спадщини.	11		2	9		ДС, УО, Р, ІРС / 6
Разом за змістовим модулем 2	66	4	8	50	4	24 бали
Робота на семінарських заняттях						60 балів (6 балів x 10 занять)
Активна участь у роботі семінарських занять						6 балів
Відвідування і робота на лекційних заняттях						10 балів
Виконання завдань самостійної роботи						12 балів
ІНДЗ						12 балів
Усього годин/ балів	150	10	20	110	10	100 балів

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору, УО – усне опитування тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота здобувачів вищої освіти виконується за завданням і при методичному керівництві викладача, але без його безпосередньої участі. Самостійна робота здобувачів включає як повністю самостійне освоєння окремих тем дисципліни, так й опрацювання тем, які розглядаються під час аудиторної роботи. У ході самостійної роботи здобувачі вищої освіти опрацьовують та конспектують навчальну, наукову і довідкову літературу, виконують завдання, спрямовані на закріплення знань і формування умінь та навичок, готуються до поточного і проміжного контролю з дисципліни.

№ теми	Види, зміст самостійної роботи
1	Опрацювати лекційний матеріал. Ознайомитися з науковою літературою та джерелами з вивчення освітнього компонента.
2	Опрацювати матеріал лекцій. Підготовка рефератів. Підготуватися до дискусії: Провідні тенденції у збереженні європейської культурної спадщини у XXI ст.
3	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка рефератів на запропоновані теми. Поняття та класифікація культурної спадщини в європейському науковому дискурсі.
4	Підготовка рефератів. Опрацювати документи міжнародних організацій, які стосуються збереження культурної спадщини у країнах Європи.
5	Підготовка до семінарського заняття. Досвід управління збереженням культурної спадщини у країнах ЄС (підготувати фактологічний матеріал).
6	Підготуватися до дискусії: Поняття ревіталізації у пам'яткознавстві та втілення ревіталізації у процес збереження об'єктів культурної спадщини Європи.
7	Підготовка до семінарського заняття. Підготовка рефератів та повідомлень на запропоновані теми.
8	Підготуватися до дискусії: Як охороняти пам'ятки архітектури та місця історичної пам'яті (приклади країн Європейського Союзу).
9	Самостійно опрацювати тему: Етика роботи з «травматичною спадщиною»: як Європа працює з пам'ятками тоталітарних режимів та місцями історичної пам'яті. Проблеми консервації та музеєфікації символів тоталітаризму.
10	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Ознайомитися з досвідом щодо збереження об'єктів культурної спадщини на польсько-німецькому прикордонні. Спільна робота над збереженням парку Мускау. Порівняння німецьких та польських методик 3D-сканування пам'яток, ін.
11	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Самостійно відгукати матеріал з проблеми: Індустріальна спадщина як драйвер регіонального розвитку. Кейс-стаді: Парк Дуйсбург-Норд (Німеччина). Індустріальний Лодзь (Польща): перетворення текстильних фабрик на багатофункціональні центри. Інші приклади європейських практик збереження і використання індустріальної спадщини.
12	Підготовка до семінарського заняття. Підготувати реферати. Інтеграція культурної

	спадщини у стратегії сталого розвитку міст Європи. Грантові програми ЄС, державно-приватне партнерство та культурний туризм. Співпраця з бізнесом. Муніципальні програми підтримки власників пам'яток. Європейські програми та фонди фінансування проєктів у сфері культурної спадщини.
13	Підготувати семінар «Досвід реставрації та музеєфікації дерев'яних костелів у Польщі, сакральної спадщини в інших країнах Європейського Союзу». Продумати практичні рекомендації щодо впровадження такого досвіду в Україні.
14	Підготувати реферати на запропоновані теми. Підготувати матеріал до дискусії: Урбаністичні стратегії та джентрифікація: як реставрація змінює соціальний склад районів і як уникнути конфліктів.
15	Підготуватися до дискусії: Як працювати з місцями трагедій чи руйнувань внаслідок сучасної російсько-української війни? Які шляхи відновлення та меморіалізації місць історичної пам'яті?

Індивідуальні науково-дослідні завдання:

1. Створити бізнес-модель самоокупності об'єкта культурної спадщини в Україні, використовуючи приклади однієї або кількох країн Європейського Союзу.
2. Розробити програму (наприклад, перетворення старого елеватора чи цеху на коворкінг або медіа теку), керуючись досвідом збереження спадщини у країнах Європейського Союзу.
3. Розробити план залучення мешканців до реставрації під'їзду чи внутрішнього двору в історичному будинку–пам'ятці, ґрунтуючись на міжнародних правових документах і досвіді європейських держав.

Теми рефератів:

1. Актуальні тенденції та виклики європейських практик збереження культурної спадщини у XXI столітті.
2. Міжнародне співробітництво європейських країн у сфері охорони спадщини.
3. Культурна спадщина як інструмент формування європейської ідентичності.
4. Діяльність ЮНЕСКО у сфері охорони світової культурної спадщини.
5. Ревіталізація Рурського регіону: як вугільні шахти стали об'єктами ЮНЕСКО.
6. Міжнародна рада з питань пам'яток і визначних місць: створення, основні засади діяльності, роль в охороні світової культурної спадщини.
7. Міжнародні документи, що регулюють збереження нерухомої культурної спадщини.
8. Європейський досвід оцифрування культурної спадщини.
9. Благодійні фонди країн Європи у підтримці новітніх технологій збереження пам'яток.
10. Берлінський мур як «незручна спадщина»: проблеми консервації та музеєфікації символів тоталітаризму.

11. Енергоефективність в історичних будівлях: німецький досвід впровадження «зелених» технологій без шкоди для фасадів.
12. Збереження архітектури модернізму у країнах Європи та її вплив на сучасне міське середовище.
13. Мюнхенська школа реставрації: концепція «пам'ятка як документ» у німецькій практиці.
14. «Варшавське диво»: феномен реконструкції Старого міста після завершення Другої світової війни та його включення до списку ЮНЕСКО.
15. Індустріальний Лодзь: перетворення текстильних фабрик на багатофункціональні центри.
16. Освенцім-Біркенау: специфіка консервації місць пам'яті.
17. Підземні траси Польщі як об'єкти туризму: музеєфікація підземель Кракова та Жешова.
18. Гданськ: Постмодерністська регенерація. Як відбудували місто, не копіюючи минуле, але зберігаючи масштаб.
19. Збереження архітектурної спадщини Парижа (Франція): виклики та рішення.
20. Реставрація собору Паризької Богоматері як приклад сучасного підходу до відновлення пам'яток.
21. Участь ЮНЕСКО у збереженні культурної спадщини Франції (іншої країни ЄС, на вибір студента).
22. Вплив туризму на збереження культурної спадщини Франції.
23. Цифровізація культурної спадщини у Франції: музеї та архіви онлайн.
24. Законодавчі основи охорони культурної спадщини у Франції (іншої країни ЄС, на вибір студента).
25. Проблеми збереження замків та історичних садіб у країнах ЄС.
26. Баланс між модернізацією міст і збереженням історичного середовища у країнах ЄС (можна на прикладі однієї країни, на вибір студента).
27. Приватні фонди та меценатство у справі охорони культурної спадщини Франції (іншої країни ЄС, на вибір студента).
28. Французький досвід збереження культурної спадщини як модель для інших країн Європи та України зокрема.
29. Поняття культурної спадщини в європейських нормативно-правових документах
30. Роль Ради Європи у формуванні політики збереження культурної спадщини
31. Рамкова конвенція Ради Європи про значення культурної спадщини для суспільства (Фароська конвенція)

32. Політика Європейського Союзу у сфері охорони культурної спадщини.
33. Досвід Франції (іншої країни ЄС, на вибір студента) у збереженні архітектурної та історичної спадщини.
34. Італійська модель реставрації та консервації пам'яток.
35. Формування системи охорони культурної спадщини в Італії: історичний розвиток.
36. Збереження античної спадщини: досвід охорони археологічних пам'яток Риму.
37. Практики консервації та реставрації історичних центрів італійських міст
38. Охорона культурного ландшафту в Італії: поєднання природи та спадщини
39. Збереження об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО в Італії
40. Участь громадськості та волонтерських організацій у збереженні спадщини Італії.
41. Італійський досвід боротьби з незаконним обігом культурних цінностей.
42. Значення італійської культурної спадщини для європейської культурної ідентичності.
43. Фінансування реставраційних проєктів в Італії: державні та приватні моделі.
44. Іспанська модель реставрації та консервації пам'яток.
45. Практики збереження культурної спадщини у Німеччині (федеральний та регіональний рівні).
46. Вплив туризму на об'єкти культурної спадщини: європейський досвід.
47. Цифрові технології у збереженні та популяризації культурної спадщини.
48. Європейські програми та фонди фінансування проєктів у сфері культурної спадщини.
49. Загрози культурній спадщині в Європі: урбанізація, війни, кліматичні зміни.
50. Інтеграція культурної спадщини у стратегії сталого розвитку міст Європи.

IV. Політика оцінювання

При вивченні освітнього компонента «Європейські практики збереження культурної спадщини» застосовується поточний та підсумковий семестрові форми контролю. Також, передбачено обов'язковий контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу. Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на лекціях та семінарських заняттях, у формі виступів здобувачів вищої освіти з доповідями та під час дискусій при обговоренні навчальних питань на семінарських заняттях, у формі написання рефератів, виконання тематичних тестових завдань, підготовки ІНДЗ.

При вивченні освітнього компонента необхідно спиратися на конспект лекцій та рекомендовану навчальну, наукову і довідкову літературу. Вітається використання інших

джерел з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії з проблем курсу.

Відвідування занять є обов'язковим. У разі підписання здобувачем вищої освіти індивідуального плану обов'язковим є виконання індивідуальних завдань згідно зі встановленим викладачем графіком. Високо оцінюється прагнення здобувачів вищої освіти: регулярно відвідувати заняття; планомірно та систематично засвоювати навчальний матеріал; активно працювати на лекційних і семінарських заняттях, брати участь в обговоренні дискусійних питань; повною мірою долучатися до активних форм навчання; відпрацьовувати пропущені семінарські заняття. Недопустимими є: пропуски з неповажних причин та запізнення на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (окрім випадків, передбачених навчальним планом та методичними рекомендаціями викладача); списування та плагіат.

Здобувачі вищої освіти мають дотримуватися академічної доброчесності: самостійно виконувати усі навчальні завдання, завдання підсумкового контролю. У разі використання ідей, тверджень, відомостей при виконанні усіх завдань, передбачених силабусом, необхідно у формі посилань вказувати на джерела інформації. Дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права. Дотримуватись положень «Кодексу академічної доброчесності ВНУ імені Лесі Українки».

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття з поважних причин та надав підтверджуючий документ, на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття (усно або у формі тестування) та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. Пропущені з поважних причин заняття відпрацьовуються у визначений час згідно затвердженого графіка.

Консультації здобувачам вищої освіти надаються: на кафедрі згідно графіку; онлайн через Університетський портал – Office 365, за допомогою Viber чи електронної скриньки (за попередньою домовленістю з викладачем).

Результати навчання, здобуті здобувачем освіти шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються у ВНУ імені Лесі Українки шляхом валідації. Порядок та процедура визнання регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки». Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті (професійні курси/тренінги, громадянська освіта, онлайносвіта, професійні стажування та ін.), які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, тощо, які передбачені силабусом навчальної дисципліни. Визнання результатів навчання,

отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або під час вивчення ОК (але не пізніше початку останнього місяця навчання, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання).

Загалом оцінювання здобувачів здійснюється відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти ВНУ імені Лесі Українки». Максимальну кількість балів (100) можна набрати упродовж семестру за результатами виконання усіх видів робіт, які передбачені силабусом:

V. Підсумковий контроль

Семестровий залік виставляється здобувачам освіти на підставі результатів виконання усіх видів запланованої навчальної роботи упродовж семестру за 100-бальною шкалою. У дату складання заліку викладач фіксує у відомості суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості – 100. Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу.

Перелік питань для підсумкового контролю

1. Предмет, мета і завдання вивчення ОК. Історіографія. Джерела.
2. Еволюція поняття «культурна спадщина» в європейському дискурсі: від «пам'ятки» до «спадщини».
3. Актуальні тенденції та виклики європейських практик збереження культурної спадщини у XXI столітті.
4. Міжнародне співробітництво європейських країн у сфері охорони спадщини.
5. Культурна спадщина як інструмент формування європейської ідентичності.
6. Діяльність ЮНЕСКО у сфері охорони світової культурної спадщини.
7. Поняття «культурний ландшафт» у контексті Світової спадщини ЮНЕСКО.
8. Механізми моніторингу стану збереження об'єктів ЮНЕСКО: процедура «Спадщина під загрозою».

9. Роль міжнародних організацій у визначенні стратегії і шляхів збереження культурної спадщини Європи.
10. Особливості управління збереженням культурної спадщини у країнах Європейського Союзу.
11. Європейський досвід оцифрування культурної спадщини.
12. Благодійні фонди країн Європи у підтримці новітніх технологій збереження пам'яток.
13. Енергоефективність в історичних будівлях: німецький досвід впровадження «зелених» технологій без шкоди для фасадів.
14. Збереження архітектури модернізму у країнах Європи та її вплив на сучасне міське середовище.
15. Проблеми збереження замків та історичних садиб у країнах ЄС.
16. Баланс між модернізацією міст і збереженням історичного середовища у країнах ЄС (можна на прикладі однієї країни, на вибір студента).
17. Вплив туризму на процес збереження культурної спадщини: європейський досвід.
18. Європейські програми та фонди фінансування проєктів у сфері культурної спадщини.
19. Загрози культурній спадщині в Європі: урбанізація, війни, кліматичні зміни.
20. Інтеграція культурної спадщини у стратегії сталого розвитку міст Європи.
21. Освітні програми та підготовка фахівців із охорони культурної спадщини в країнах Європейського Союзу.
22. Італійська модель реставрації та консервації пам'яток.
23. Законодавчі основи охорони культурної спадщини у Франції (іншої країни ЄС, на вибір студента).
24. Баланс між модернізацією міст і збереженням історичного середовища у країнах ЄС (можна на прикладі однієї країни, на вибір студента).
25. Венеційська хартія (1964): основні принципи консервації та реставрації пам'яток і визначних місць.
26. Конвенція про охорону архітектурної спадщини Європи (Гранада, 1985).
27. Ревіталізація та адаптивне повторне використання історичних будівель: європейський досвід.
28. Проблема автентичності при відбудові зруйнованих об'єктів (на прикладі Варшави або Дрездена).
29. Менеджмент-плани об'єктів Світової спадщини: структура та необхідність.

30. Економічний потенціал культурної спадщини: культурний туризм та його вплив на збереження пам'яток.
31. Джерела фінансування проєктів зі збереження спадщини в країнах ЄС (державні субсидії, гранти, приватне партнерство).
32. Концепція «Smart Heritage»: використання цифрових технологій (3D-сканування, BIM) у реставрації.
33. Ризики для культурної спадщини: кліматичні зміни, збройні конфлікти, надмірний туризм тощо.
34. Збереження промислової спадщини: досвід ревіталізації регіону Рур (Німеччина).
35. Особливості охорони спадщини модернізму та архітектури ХХ ст.
36. Досвід захисту історичних центрів міст (італійська та французька моделі).
37. Проблема «дисонуючої спадщини» в Європі: пам'ятки тоталітарних режимів.
38. Співпраця України з європейськими інституціями у сфері захисту культурної спадщини під час війни.
39. Цифрові технології у збереженні та популяризації культурної спадщини.
40. Міжнародна рада з питань пам'яток і визначних місць: створення, основні засади діяльності, роль в охороні світової культурної спадщини.
41. Фінансування реставраційних проєктів в Італії: державні та приватні моделі.
42. Роль Ради Європи у формуванні політики збереження культурної спадщини.
43. Рамкова конвенція Ради Європи про значення культурної спадщини для суспільства (Фароська конвенція).
44. Політика Європейського Союзу у сфері охорони культурної спадщини.
45. Досвід Франції (іншої країни ЄС, на вибір студента) у збереженні архітектурної та історичної спадщини.
46. Збереження античної спадщини: досвід охорони археологічних пам'яток Риму.
47. Практики збереження культурної спадщини у Німеччині (федеральний та регіональний рівні).
48. Роль ІКОМОС (ICOMOS) та ІККРОМ (ICCROM) у професійній підготовці реставраторів та експертній оцінці об'єктів.
49. Досвід реставрації та музеєфікації дерев'яних костелів у Польщі, сакральної спадщини в інших країнах Європейського Союзу.
50. Європейський досвід консервації та музеєфікації символів тоталітаризму.
51. Теоретичні, технологічні та естетичні аспекти перепрофілювання старих будівель і підтримка і збереження їх як об'єктів культурної спадщини.

52. Практики збереження об'єктів культурної спадщини на польсько-німецькому прикордонні. Спільна робота над збереженням парку Мускау. Порівняння німецьких та польських методик 3D-сканування пам'яток.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 – 81	
67 – 74	
60 – 66	
1 – 59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література

1. Бовсунівська І., Бутник О. Децентралізація в сфері культури: досвід ефективної реформи європейських країн для України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 24. С. 79–83.

2. Гаврилюк С. Міжнародний досвід захисту культурних цінностей в умовах воєнного конфлікту. *Волинський музейний вісник: Наук. зб.*: Вип. 12 / Упр-ня культури з питань релігій та національностей Волин. ОДА; Волин. краєзн. музей; каф. музеєзнавства, пам'ятокознавства та інформ.-аналіт. діяльності ВНУ імені Лесі Українки; упоряд. Є. І. Ковальчук. Луцьк: Б. в., 2022. С. 3–9.

3. Гаврилюк С. Внесок міжнародних організацій в охорону всесвітньої культурної спадщини. *Музейна справа на Житомирщині: історія та сучасність*. Науковий збірник «Велика Волинь». Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., Житомир, 8–9 жовтня 2020 р. Вип. 60. Упоряд. П. С. Скавронський. Бердичів: ФОП Мельник М. В., 2020. С. 315–322.

4. Гончарова О. Досвід подолання тоталітарного минулого в країнах Центрально-Східної Європи: уроки для України. *Актуальні проблеми європейської інтеграції України* : матеріали Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. (м. Луцьк, 25 верес. 2025 р.) / Волин. нац. ун-т ім. Л. Українки ; за ред. А. О. Бояра. Луцьк : Вежа-Друк, 2025. С. 34–37.

5. Гончарова О. Європейські підходи до збереження та популяризації культурної спадщини в умовах війни та український досвід їх імплементації. *Актуальні проблеми європейської інтеграції України* : матеріали Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. (м. Луцьк, 25 верес. 2025 р.) / Волин. нац. ун-т ім. Л. Українки ; за ред. А. О. Бояра. Луцьк : Вежа-Друк, 2025. С. 32–34.

6. Звіряка А. І. Вітчизняний та міжнародний досвід охорони та використання ландшафтних об'єктів культурної спадщини. *Праці центру пам'яткознавства*. 2018. Вип. 34. С. 24–28.

7. Ієвлева В. П. Індустріальні ландшафти та постпромислові території як пам'ятки культурної спадщини UNESCO. *Праці центру пам'яткознавства*. 2018. Вип. 34. С. 28–36.

8. Каліщук О. М. Охорона культурної спадщини в Україні та Польщі: основні поняття й терміни. *Культурологічний альманах*. 2025. Вип. (1). С. 316–325.

9. Каліщук О. Правові засади охорони культурної спадщини в ЄС та Україні: спроба компаративного аналізу. *Літопис Волині*. 2024. Вип. 31. С. 62–66.

10. Каткова Т. Г. Діяльність ЮНЕСКО у сфері збереження культурної спадщини: правові аспекти. Харків : Вид-во ХНУ імені В. Каразіна, 2007. 180 с.

11. Конвенція «Про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_089#Text.

12. Крупа І., Вишнеvsька Г. Проблеми збереження культурної спадщини: зарубіжний та український досвід. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. Науковий збірник. Напрямок: Культурологія. 2021. №. 35. С. 227–232.

13. Кулиняк М. А. Цифрова культурна спадщина як феномен цифрової культури. *Культурологічний альманах*. 2022. Вип. 3. С. 218–227.

14. Мельничук О. І. Правові засади охорони культурної спадщини в Європейському Союзі. *Науковий вісник Академії муніципального управління*. Серія: Право. 2011. Вип. 1. С. 264–271.

15. Сліпчишин Л. Сучасні підходи до збереження культурної спадщини: зарубіжний досвід. *Актуальність збереження культурної спадщини України : зб. наук. ст.* [упор. Сліпчишин Л. В.]. Львів : СПОЛОМ, 2023. С. 31–39.

Інтернет-ресурси:

1. ЮНЕСКО (UNESCO). URL: www.unesco.org.
2. Міжнародний комітет з охорони всесвітньої культурної і природної спадщини (Комітет Всесвітньої спадщини). URL: <https://www.unesco.org/en>.
3. Міжнародний центр з дослідження, збереження та реставрації культурних цінностей (ICCROM). URL: www.iccrom.org.
4. Міжнародна рада з питань пам'яток і визначних місць (ICOMOS). URL: www.icomos.org.
5. Міжнародна спілка архітекторів (UIA). URL: www.uia-architectes.org.
6. Міжнародна рада музеїв (ICOM). URL: <https://icom.museum/en/>.